

Kultur = Nationalkultur?

Karen Risager

Roskilde Universitetscenter

Et stort antal danske sproglærere er blevet bedt om at definere ordet kultur. Det viser sig, at de fleste forstår kultur som et nationalt fænomen, hvorimod yderst få forstår det som et internationalt fænomen.

Undersøgelsen indgår i det igangværende forskningsprojekt „Sproglærernes identitet i den europæiske integrationsproces“. Projektet beskæftiger sig med sproglærerne i Danmark og England, og fokuserer på, hvordan sproglærerne opfatter deres egen rolle som kulturformidlere i de forandringsprocesser der foregår i Europa i disse år. I Danmark omfatter undersøgelsen et repræsentativt udsnit af sproglærerne i den danske folkeskole og de private grundskoler. Projektet omfatter en spørgeskemadel og en interviewdel. Kontaktperson: Karen Risager, Roskilde Universitetscenter.

Kulturdefinitionerne indgår i projektets spørgeskemadel, og bliver i øvrigt uddybet i interviewdelen. Et af spørgsmålene i spørgeskemaet lød således: „Hvad forstår du ved ordet kultur?“ Lærerne havde ca. 7-8 linjers plads til at besvare spørgsmålet.

Svarene - ialt 630 - har vi så bl.a. analyseret ud fra vedlagte analyseskema „Kategorisering af svar vedr. kultur“.

Analyseskemaet er opbygget i to dimensioner:

Fra venstre til højre drejer det sig om en opdeling i fire „sfærer“:

- kultur forstået som menneskenes levevis eller traditioner,
- kultur forstået som de objektive strukturer, mennesket lever i,
- kultur forstået som de normer og den moral, der styrer menneskenes liv, og
- kultur forstået som særligt værdifulde frembringelser, bl.a. litteratur og kunst.

Fra øverst til nederst drejer det sig om en opdeling i fire „niveauer“:

- kultur forstået som noget internationalt eller tværnationalt,
- kultur forstået som nationalt afgrænset,
- kultur forstået som noget, der vedrører subnationale forhold, f.eks. sociale grupper eller smågrupper,
- kultur forstået som et individuelt fænomen i forbindelse med menneskets personlige udvikling, og endelig
- en neutral kategori, som er beregnet til de definitioner, som ikke klart falder ind under en af de fire nævnte.

Disse to dimensioner kan krydses som vist i skemaet, således at der fremkommer 20 kategorier. Dertil kommer en kategori 21, som gives til de definitioner, der inkluderer sproget som en del af kulturen, og en kategori 22, som bru-

ges i de tilfælde, hvor der er enten intet svar eller et ubrugeligt svar.

Ude i kanten af skemaet er anbragt nogle af de ord og udtryk, lærerne selv bruger. Hvert af svarene har vi givet op til 5 af de i alt 22 kategorier.

Vi kan give nogle foreløbige tal på de kategorier, der er bedst repræsenteret:

Kategori 5: 269 besvarelser
 Kategori 6: 261 besvarelser
 Kategori 7: 181 besvarelser
 Kategori 8: 233 besvarelser
 Kategori 17: 136 besvarelser
 Kategori 20: 94 besvarelser

Kategorisering af svar vedr. „kultur“ v. John Gulløv Christensen og Karen Risager, nov. 1992.

Hvert svar kan indplaceres i højst fem af nedenstående kategorier 1-22:

	levevis traditioner	objektiv struktur	normer moral	kunst elite	
internationalt	1	2	3	4	kulturkreds relationer mellem lande
nationalt	5	6	7	8	folket, landet befolkningen
gruppe	9	10	11	12	etnisk gruppe subkultur
individ	13	14	15	16	mennesket dannelse
neutralt	17	18	19	20	alment samfundet
	vaner livsstil oplevelser folkekultur kommuni- kation	levevilkår lovgivning sociale forh landskab historie materielt	religion værdier holdninger tænkemåde fælles refe- renceramme	finkultur kulturskatte stade udvikling åndelig	
sprog inklud.	21	sprog verbalt	intet svar ubrugeligt svar	22	

Dette er et uddrag af: Karen Risager: Sproglærere definerer ordet kultur. i: SELF, Seminariernes Engelsklærerforening, 1994, nr. 1. S. 3-14.